

✓ دو)

«وَعَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (ع) عَنْ شُرْبِ الرَّجُلِ - أَبْوَالِ الْإِبِلِ وَالْبَقَرِ وَالْغَنَمِ - تَنَعْتُ لَهُ مِنَ الْوَجَعِ - هَلْ يَجُوزُ لَهُ أَنْ يَشْرَبَ قَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ بِهِ.»^۱

ما می گوئیم:

- ۱) روایت ظاهراً از کتاب «طبّ الائمه» نوشته حسین بن بسطام و برادرش می باشد و از حیث سند قابل قبول نیست.
- ۲) «تَنَعْتُ لَهُ مِنَ الْوَجَعِ» به معنای «توصیف شده اند در مقابل درد» است یعنی به عنوان «نسخه درد» تجویز شده اند. لذا صفت ابوال هستند و ظاهراً به نحو مجهول خوانده می شود.
- ۳) روایت دارای مفهوم نیست و لذا جواز شرب را در حال درد تجویز می کند ولی نسبت به غیر آن صورت ساکت است. توجه شود که چون قید «تنعت من الوجع» در سؤال اخذ شده، مفهوم ندارد در حالیکه اگر در جواب امام بود، ممکن بود از طریق مفهوم وصف بتوانیم از آن مفهوم گیری کنیم.

***

۱. وسائل الشیعة؛ ج ۲۵، ص: ۱۱۵

✓ سه

«وَعَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نُوحِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ مُوسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَشْيَاخَنَا يَقُولُونَ أَلْبَانُ اللَّقَاحِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَغَاةٍ - وَاصْحَابِ الرَّبْوِ أَبُوَالْهَاءِ.»^۱

ما می گوئیم:

(۱) روایت به طور مستقیم از ائمه اطهار مطلبی را نقل نکرده است ولی چون «موسی بن عبدالله بن الحسن بن الحسن بن علی بن ابی طالب» از اولاد امام مجتبی (ع) است، تعبیر «اشیاخنا» می توان شاهدی بر رواج این مطلب در میان اهل بیت باشد.

(۲) اما عین این روایت را حسین بسطام (که همراه برادرش کتاب طب الائمه را نوشته و علیرغم آنکه خودش توثیق نشده است، کتابش را نجاشی کثیر الفائده دانسته است) از امام صادق (ع) نقل کرده است: ولی در آن ذکری از ابوال نیامده است، ضمن اینکه طب الائمه^۲ روایت موسی بن عبدالله را از «اشیاخاً» نقل کرده است و نه از «اشیاخنا».

(۳) در نقل کافی^۳ به جای تعبیر «صاحب الربو»، «صاحب البطن» وارد شده است. بطن، به معنای نفسی است که در دل می پیچید و ربو، هم بیماری ریوی است که باعث تنگی نفس می شود. (برخی هم آن را به معنای نفخ شکم معنی کرده اند^۴)

(۴) نوح بن شعیب بغدادی که نیشابوری و خراسانی هم خوانده می شده است از اصحاب امام جواد (ع) بوده است. شیخ طوسی درباره وی آورده است: «إنه كان فقيهاً عالماً صالحاً مرضياً وقيل أنه نوح بن صالح» ظاهر کلام کتبی و نجاشی هم اتحاد نوح بن صالح و نوح ابن شعیب است.

(۵) مرحوم بروجردی در مقدمه ترتیب اسانید کافی، به نقل از نجاشی^۵ و علامه^۶ نقل می کند که:

«كلما كان في كتاب في كتابي «عدة من اصحابنا عن احمد بن محمد بن عيسى» فهم: محمد بن يحيى و على بن

۱. وسائل الشیعة؛ ج ۲۵، ص: ۱۱۴

۲. طب الائمه، ص ۱۰۲

۳. کافی، ج ۶ ص ۳۲۸

۴. دراسات في المكاسب المحرمة؛ ج ۱، ص: ۲۲۴

۵. رجال نجاشی، ص ۳۷۸

۶. خلاصه، ج ۱ ص ۲۷۲

موسی کمیدانی و داوود بن کوره و احمد بن ادريس و علی ابن ابراهيم بن هاشم. و زاد العلامه فی الحکایة عنه
 أنه قال كلما قلت فی کتابی «عدة من اصحابنا عن احمد بن محمد بن خالد» فهم: علی بن ابراهيم و علی بن محمد
 بن عبدالله بن اذينة و احمد بن عبدالله بن امية (ن خ: ابية) و علی بن الحسن. و كلما ذكرت فيه «عدة من اصحابنا
 عن سهل بن زياد» فهم: علی بن محمد بن علان و محمد بن ابی عبدالله و محمد بن الحسن و محمد بن عقيل
 الكليني (ن خ: الكلبي)»

مرحوم بروجردی سپس می نویسد که «ابن اذینه» مصحف «ابن ابنته» است (یعنی علی بن محمد بن عبدالله
 نوه دختری محمد بن خالد برقی می باشد) و ابن ابیه [ن خ: ابن امیه] هم مصحف ابن ابنه است (یعنی احمد
 بن عبدالله نوه پسری برقی بوده است). توجه شود که علی بن محمد بن عبدالله پسر محمد بن عبدالله است و
 محمد بن عبدالله (داماد برقی) با لقب ماجیلویه شناخته می شود.

۶ «لقاح» در روایت به معنای ابل است و «عاهه» به معنای آفت است.

۷ روایت درباره حال بیماری است.

✓ چهار

«وَعَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانَ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ شَكَأَ
 إِلَيْهِ الرَّبُّوَ الشَّدِيدَ - فَقَالَ اشْرَبْ لَهُ أَبْوَالَ اللَّقَاحِ - فَشَرِبْتُ ذَلِكَ فَمَسَحَ اللَّهُ ذَائِي.»^۱

ما می گوئیم:

۱) ربو، به معنای بیماری تنفسی و یا نفخ شکم دانسته شده است.

۲) لقاح، هم به معنای شتر است.

۳) روایت از کتاب «طب الاثمه» است، حسین بن بسطام الزیات و برادرش که نویسنده کتاب هستند، توثیق
 مستقیم نشده اند ولی کتاب آنها تحسین شده است.

۴) روایت درباره حال بیماری است.

✓ پنج

«عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْأِسْنَادِ عَنِ السُّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنِ جَعْفَرٍ عَنِ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ ص قَالَ: نَأَى
 بَأْسَ بَبْوَالٍ مَا أَكَلَ لَحْمَهُ.»^۲

۱. وسائل الشیعة؛ ج ۲۵، ص: ۱۱۵

۲. وسائل الشیعة؛ ج ۲۵، ص: ۱۱۴

